

COLOFON

IMPULS EDUCATIEF

ZO MOEILIJK IS HET NIET

VAARDIGHEDEN VOOR VMBO 1

CORS VAN DEN BERG

INHOUDSOPGAVE

I. Maak van elke les een succes!

1. Roadmaps
2. De kracht van de methode
3. Stappenplan: hoe maak je optimaal gebruik van de methode?
4. Didactisch model

II. Tips, suggesties & adviezen

1. Algemeen
2. Modules
3. Lessen
4. Een les

III. En dan nog dit...

1. Opbouw les

BIJLAGE

1. Hoelang duurt een les?

1. ALGEMEEN

Voor je ligt de docentenhandleiding van Impuls educatief, een educatieve uitgeverij die zich ten doel stelt om samen met jou lesmateriaal te ontwikkelen. Daarbij speel jij als mentor een essentiële rol.

Ons uitgangspunt is: als een leerling weet hoe hij moet studeren, zal hij beter presteren in de vakles. Een win-win-situatie voor jou als mentor, jou als vakdocent, de school, ouders, eventueel het bijlesinstituut en vooral de leerling zelf.

2. DE KRACHT VAN DE METHODE!

De kracht van de methode is dat de leerling datgene wat hij in de mentor- of studieles leert, de week erna toepast in de vakles, bij het voorbereiden en maken van een toets of s.o. of een presentatie. Daardoor ervaart hij dat het hem iets oplevert. Dat leidt tot intrinsieke motivatie met als resultaat groei en een mooi rapport.

DE ROL VAN DE VAKDOCENTEN

Dankzij de roadmaps is het simpel om de vakdocenten bij het proces te betrekken. Bijvoorbeeld door bij het opgeven van een toets, s.o. of presentatie de leerlingen te wijzen op het nut ervan, en hem uit te leggen hoe hij ze kan gebruiken.

DE ROL VAN DE OUDERS

Ook voor ouders bieden deze roadmaps handvatten. **Bijvoorbeeld** bij het ondersteunen van hun kinderen bij het huiswerk maken.

NB. De methode biedt overigens ook stappenplannen speciaal voor ouders. **Bijvoorbeeld:** 'Hoe help ik mijn kind bij het gebruik van de plangenda?'

DE ROL VAN HET HUISWERK- OF BIJLESINSTITUUT

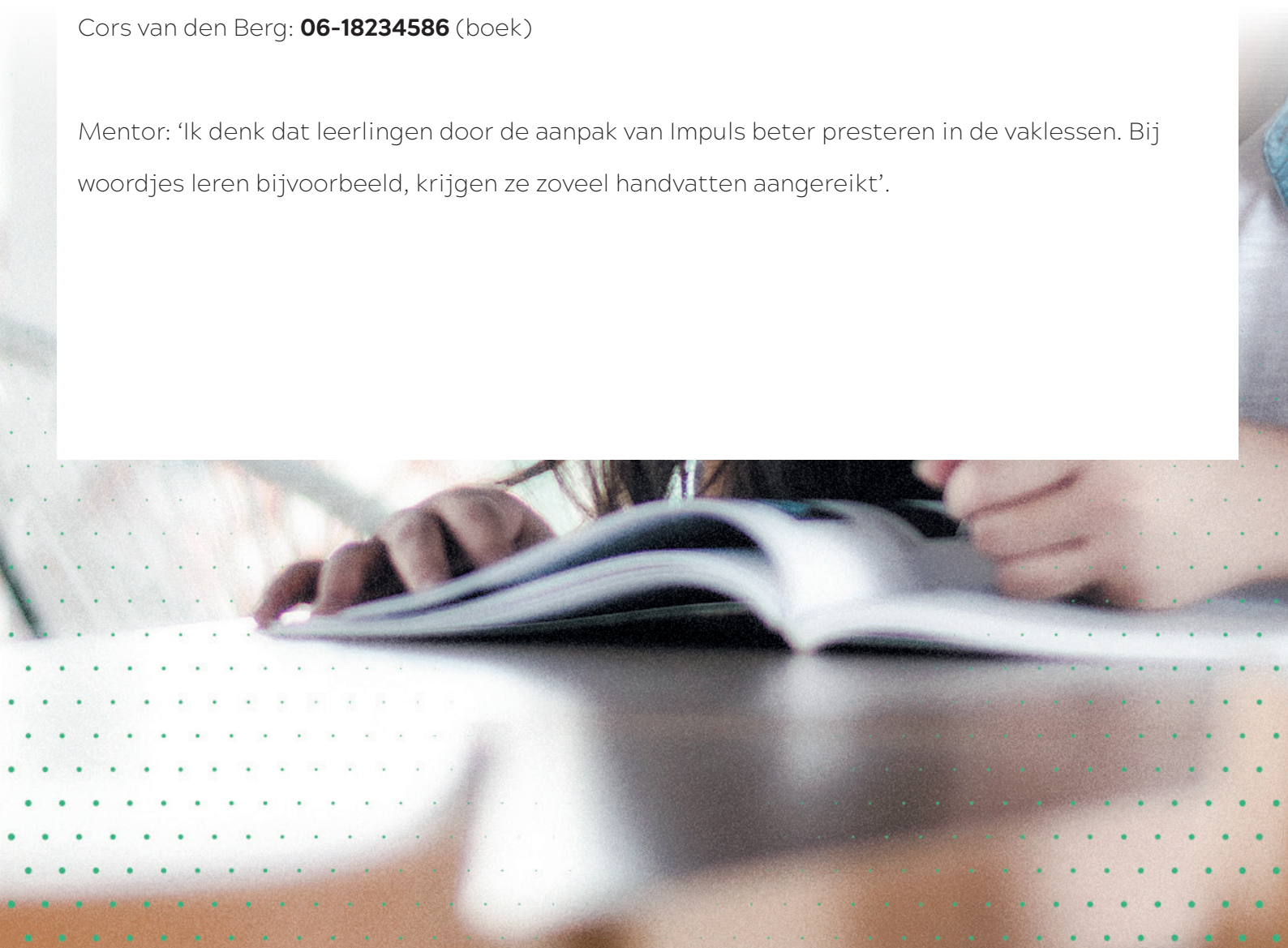
Door ook het huiswerk- of bijlesinstituut bij dit proces te betrekken, ervaren leerlingen van alle kanten het belang van deze methode (vaardigheden). Dat zal hen nog meer motiveren om deze roadmaps te gebruiken.

HELPDESK

Natuurlijk helpen we je daarbij als je dat wilt. Dat doen we niet alleen door middel van ons lesmateriaal, maar ook door in te spelen op (en te helpen bij) problemen, wensen, vragen of eventuele creatieve blokkades. Daarvoor kan je ons altijd per mail (info@impulseducatief.nl) of 06 bereiken. Op onze website tref je al het relevante materiaal aan (www.impulseducatief.nl)

Cors van den Berg: **06-18234586** (boek)

Mentor: 'Ik denk dat leerlingen door de aanpak van Impuls beter presteren in de vaklessen. Bij woordjes leren bijvoorbeeld, krijgen ze zoveel handvatten aangereikt'.

3. HOE MAAK JE OPTIMAAL GEBRUIK VAN DE METHODE?

Met deze roadmap kun je de leerlingen optimaal begeleiden bij het leren leren!

STAP 1:

BEREID JE GOED VOOR!

Neem de les door en bekijk de video; is de video geschikt? Bedenk daar vragen bij.

MODULES

STAP 2:

BESPREEK DE ROADMAPS.

Elke module begint met een Roadmap. Leg uit dat het de leerling helpt om datgene wat hij in de mentor- of studieles heeft geleerd, zelfstandig toe te passen in de vakles of bij het huiswerk maken. Vertel hem dat hij daardoor gemakkelijker leert en betere cijfers haalt.

STAP 3:

LAAT ZE DE TEST MAKEN

Bij de studievaardigheden presenteren, reflecteren, plannen en tekst leren, maken de leerlingen vooraf en achteraf een test. Daardoor ziet het kind vooraf hoe goed hij al is in die studievaardigheid, en achteraf hoe hij daarin eventueel vooruit is gegaan. Bespreek de resultaten klassikaal of individueel.

LESSEN

STAP 4:

BEGIN MET DE DOELSTELLING: WAT HEB JE NA DEZE LES GELEERD?

Met andere woorden: waar doe je het voor? Wat is het nut?

STAP 5:**KIJK KLASSIKAAL TERUG: HOE HEBBEN DE LEERLINGEN DE CHALLENGE AANGEPAKT.**

Elke les eindigt met de Challenge. Wat ze die les hebben geleerd, passen ze de week erna toe in de vakles en bij het huiswerk leren. Stel daar bij het terugkijken vragen over. **Bijvoorbeeld:** wat hebben ze gedaan, hoe hebben ze het aangepakt, wat hebben ze eraan gehad en denken ze dat het invloed heeft op het cijfer?

NB. Benadruk dat ze goede tips bij ZO LEER IK! (achterin het boek) kunnen opschrijven.

STAP 6: BEKIJK KLASSIKAAL DE VIDEO

Die vind je op www.impulseducatief.nl/docent. Leg het verband van de video met het onderwerp van de les. Stel de vragen die je vooraf hebt bedacht. Geef ook hier aan dat ze goede tips op kunnen schrijven bij ZO LEER IK!

STAP 7: BESPREEK DE OPDRACHTEN DIE DE LEERLINGEN MOETEN DOEN

Wat wordt er van hen verwacht, doen ze het in tweetallen, in groepjes of individueel? Geef hen heel kort de nodige handvatten.

NB. In het boek wordt dat meestal aangegeven, maar daar mag je rustig van afwijken.

NBB. De eerste opdracht in elke eerste les van de module wordt bepaald welke toets, s.o. of presentatie wordt voorbereid.

STAP 8: BESPREEK KORT WAT DE LEERLINGEN DEZE LES HEBBEN GELEERD.

Bespreek ook waar en hoe ze deze informatie kunnen gebruiken.

STAP 9: NEEM DE CHALLENGE MET HEN DOOR.

Waar bestaat de Challenge uit, en bij welk vak, welke toets, s.o. of presentatie pas je dat toe?

Benadruk dat het ze veel kan opleveren als ze het goed aanpakken.

STAP 10: BESPREEK KORT DE EXTRA OPDRACHT

Wat moeten ze doen of meenemen voor de volgende les?

4. DIDACTISCH MODEL

Impuls baseert al zijn lesmateriaal op het Didactisch model. Dat model bestaat uit 6 stappen:

1. ROADMAPS

Voor elke vaardigheid hebben we een RoadMap (stappenplan) gemaakt. Dat stappenplan is de leidraad voor zowel jou als mentor, als voor de leerling, zijn ouders, de vakdocent en eventueel het bijlesinstituut.

Het stappenplan geeft de leerling houvast om de vaardigheid zelfstandig toe te passen bij het huiswerk maken en de voorbereiding van een toets, spreekbeurt, werkstuk of project. Maar ook is het een handige tool voor zowel de ouders als de vakdocenten; de ouder kan hiermee zijn kind helpen bij het huiswerk leren en de vakdocent zijn leerlingen bij het gebruik ervan. Bovendien zijn alle stappen van het stappenplan gelardeerd door de lessen, zodat de leerling letterlijk stapsgewijs de vaardigheid aanleert.

Ons advies: deel deze stappenplannen met de vakdocenten en ouders, zodat ook zij daar gebruik van kunnen maken als een leerling dat nodig heeft. Maak ook een planning en deel die met je collega's en ouders, zodat ze daarop in kunnen spelen. Bijvoorbeeld door een mail of nieuwsbrief, waarmee je hen op de hoogte brengt van jullie aanpak en planning, en hen handvatten biedt middels de meegestuurde Road Map(s).

Tip

De stappenplannen kunnen worden gedownload, 'opgeblazen' tot bijvoorbeeld A1 formaat en opgehangen worden in lokalen, of juist verkleind tot A5-formaat en opgenomen worden in de (papier) agenda.

2. METEN: 0-METING (ONLINE)

Om zicht te krijgen op zijn eigen ontwikkeling hebben we voor de vier kernstudievaardigheden -

presenteren, reflecteren, plannen en tekstbegrip - studievaardigheden die vanaf de brugklas tot en met het eindexamen een belangrijke rol spelen, testen ontwikkeld; door de test te maken, ziet de leerling in hoeverre hij een studievaardigheid beheerst. Is hij Beginner, Geoefend, Gevorderd of Expert? De uitslag van elke test ziet hij terug in de rubric.

Elke module begint met een 0-meting (wat weet de leerling al van de vaardigheid?) en eindigt met een eind-test (waar staat hij nu, na 2 lessen?).

Ons advies: zet deze informatie ook in bij leerling-gesprekken of oudergesprekken.

3. AANLEREN: IN DE MENTOR- OF STUDIELES

Na het stappenplan of de 0-meting begint het echte werk: het aanleren van de (studie) vaardigheden. Dat gebeurt in de mentor- of studieles.

LESSEN

De lessen zijn zo opgebouwd dat de leerling automatisch leert, ervaart en begrijpt dat het hem iets oplevert,

TERUGKIJKEN

Leren is herhalen. Dat doe je door het geleerde wekelijks toe te passen in de vakles. Net zo lang tot het in het koppie zit en het automatisch gaat.

VIDEO

Om de drempel te verlagen bekijk je klassikaal de bij de les behorende video (te vinden op onze site www.impulseducatief.nl). Bespreek die wel na: wat heb je eraan? En wat ga je ervan gebruiken?

Ons advies: blijf herhalen dat de leerling de studievoordigheden leert in de mentor- of studieles, en dat het doel is om deze in de vakles toe te passen. Dat deze hem helpen om in de vakles beter te presteren (zie 4).

4. TOEPASSEN: IN DE VAKLES / BIJ HET HUISWERK (TRANSFER)

Dat herhalen (toepassen) gebeurt in de vakles (bijvoorbeeld bij het maken van een toets) en bij het huiswerk leren. Daarom stel je in het begin van de eerste les van de module vast wanneer er een toets, s.o. of presentatie in de planning staat. Kies daarvoor een toets (of presentatie) die binnenkort in de agenda staat. Aan het einde van elke les geef je de Challenge op. Laat ze de volgende les het boek meenemen van de toets of presentatie die je wilt voorbereiden. Laat ze dat in hun agenda zetten.

Belangrijk: na de begintekst en de doelstelling, kijk je eerst terug op de Challenge (uitdaging) van de vorige les: wat hebben ze de afgelopen week daarmee gedaan? En hoe beviel het? Had het nut? Dat doe je om de leerlingen te laten ervaren dat je van Terugkijken beter kunt worden. Van je eigen fouten leer je tenslotte het meest! Maar van de ervaring van andere leerlingen kun je ook veel opsteken. Het klassikaal nabespreken is van onschatbare waarde. Daardoor leren de leerlingen van jou en van elkaar.

NB Daarbij zal je soms opmerkingen krijgen als ‘Dit heb ik al gehad’, of ‘Daar heb ik mijn eigen manier voor’. Benadruk keer op keer dat de vaardigheden ingewikkelde en heel belangrijke handvatten zijn om succes te krijgen op school en daarna. Vraag hen hoe ze hebben leren lopen, praten, voetballen, etc. Ging dat in een uur of hebben ze dat geleerd door elke keer weer te oefenen? En wat was daarbij belangrijk? (oefenen, herhalen).

NB Elke module studievoordigheden bestaat uit twee lessen. Elke les leren ze alle zes stappen. Bespreek bij de **Challenge** hoe ze deze stappen gaan toepassen: bij een s.o., bij een toets of bij een presentatie, en bij welk vak.

Ons advies: Maak duidelijke afspraken met de leerlingen. Geef ze het gevoel dat ze dit niet voor de school doen, maar voor zichzelf. Door de studievaardigheden leren ze sneller en gemakkelijker. Dat levert tijdswinst en hogere cijfers op.

5. TERUGKIJKEN: VERBETERPUNTEN

De les daarna kijk je klassikaal terug op hoe de leerlingen dat hebben gedaan en wat dat heeft opgeleverd; stel vragen als: heb je er iets aan gehad, wat heb je ervan geleerd en heeft het invloed op je cijfer denk je?

NB Het boek eindigt met tien pagina's Zo Leer ik! En MIJN MANIER, waar leerlingen de tips die ze willen gebruiken kunnen opslaan. Een goede basis voor het voorbereiden van de volgende toets.

De praktijk: leerlingen ervaren het terugkijkmoment (icm de **Challenge**) als bijzonder motiveerend. Daardoor voelen ze zich serieus genomen, begrijpen ze waarvoor ze het doen (wat het nut is) en boeken ze betere resultaten in de vakles.

Ons advies: kom elke les consequent terug op wat ze de vorige les hebben geleerd, wat ze de afgelopen week daarmee hebben gedaan (Challenge) en vooral hoe het beter kan of wat het hen heeft opgeleverd.

6. METEN: EIND-TEST (ONTWIKKELING METEN).

Aan het eind van het hoofdstuk meet de leerling bij de vier kernstudievaardigheden opnieuw waar hij voor die kernstudievaardigheid staat. Is hij vooruit gegaan?

Leerling: 'Ik heb dankzij de methode hogere cijfers gehaald.'

1. DE VOORBEREIDING VAN DE LES IS ESSENTIEEL.

Daarmee laat je merken dat je het belangrijk vindt. Bekijk bijvoorbeeld kort de video's; passen die bij jou en bij je leerlingen? Zet ze desnoods apart in een mapje op je computer. Maar loop ook door de les heen, zodat je weet wat je te doen staat, en de regie in handen houdt.

2. DE ROAD MAPS ZIJN MULTIFUNCTIONEEL:

Voor de leerling is het een houvast, voor de vakdocent een naslagwerk om aan te sluiten bij wat er in de mentor- of studieles gebeurt, voor de ouder een hulpmiddel om het kind te kunnen ondersteunen, maar voor allen geldt: dankzij de stappenplannen spreekt iedereen dezelfde taal, waardoor de leerling het belang in gaat zien van de (studie)vaardigheden.

Deel deze ROAD MAPS periodiek met vakdocenten, ouders en (eventueel) bijlesinstituut via de schoolmail, de nieuwsbrief of mail ze individueel naar alle betrokkenen (zie ook 'periodieke planning').

3. START

Elke les begint met: waar gaat de les over. Daarna volgt het **doel**: wat leer je deze les? En **terugkijken**: hoe kan het de volgende keer beter?

4. DE VIDEO

Je kan de video's klassikaal bekijken op het digiboard, maar je kunt het ook meegeven als huiswerk. Trigger hen door hen het antwoord op een vraag te laten bedenken.

Laat ze nadenken over wat het filmpje met de vaardigheid te maken heeft en wat kan je er van leren? Laat ze eventuele goede tips opschrijven bij **ZO LEER IK!** achter in het boek, bij de vaardigheid die bij de les hoort.

NB De video zorgt ervoor dat de drempel voor leerlingen lager wordt. Wetenschappelijk is bewezen dat het bekijken van de video ertoe leidt dat de leerlingen gemotiveerder zijn om met de leesstof aan de slag te gaan.

5. DE TESTS

Laat de leerlingen voorafgaand aan de module de begintest maken. Ze maken 25 vragen en kunnen daarmee in totaal 100 punten vergaren. Als ze het aantal punten afzetten tegen de punten in de rubric, zien ze precies waar ze staan. Is hij een Beginner, een geoefende, gevorderde leerling of zelfs een expert.

Als de leerling aan het eind van de module dezelfde test - de eindtest - nogmaals doet, ziet hij of hij vooruitgang heeft geboekt, en hoeveel.

Puntentelling:

‘Altijd’: 4 punten, ‘Soms’: 1 punt, ‘Nooit’: 0 punten

6. EIND

Aan het eind van elke les krijg je eerst **Deze les:** wat hebben jullie deze les geleerd? Daarna de **Challenge:** gebruik wat je deze les geleerd hebt in de vaklessen. En ten slotte de **Extra opdracht:** wat moet je voor de volgen- de les doen of meenemen?

7. ZO LEER IK!

Om een goede start te kunnen maken, is het goed om vooraf de leerlingen attent te maken op **ZO LEER IK!** Daar kunnen ze voortaan alle tips en tricks die ze gedurende de lessen tegenkomen opschrijven. Zo maken ze een op maat gemaakt naslagwerk voor zichzelf, dat ze bij elke volgende toets kunnen uitbreiden, actualiseren en gebruiken.

NB De vakdocenten kunnen leerlingen er op attenderen dat ook bij het nabespreken van toetsen in de vakles tips langs kunnen komen. Laat hen die ook opschrijven bij **ZO LEER IK!**

8. OPDRACHTEN

Als een leerling klaar is met een opdracht, kan hij het rechts onderaan afvinken.

Als een leerling niet verder komt, kan hij niet zonder de basisvaardigheden. Executieve functies zijn daar een onderdeel van. Bij impuls draait alles om studievvaardigheden, basisvaardigheden en dus executieve functies.

Impuls weet inmiddels zeker dat het beheersen van de (studie)vaardigheden cruciaal is voor de ontwikkeling van de leerling. De studievvaardigheden helpen hem zijn rapportcijfers omhoog te stuwen, de sociaal emotionele vaardigheden helpen hem beter in zijn vel te komen, en de keuzevaardigheden helpen hem in dit hele proces (maar ook daar buiten) de juiste keuzes te maken.

Dit alles geeft, mits goed aangepakt door mentor en leerling, de ontwikkeling van de leerling een enorme boost.

LEERLING AAN HET ROER

Bij Impuls staat de leerling aan het roer. We geven hem de tools die nodig zijn om de vaardigheden onder de knie te krijgen en zelfstandig toe te passen. Daarom past deze methodiek ook prachtig in een coachende school.

SAMEN MET DE SCHOOL EN JOU

We streven ernaar om het lesmateriaal samen met scholen te ontwikkelen. Dat geldt voor het bestaande basismateriaal, maar zeker ook voor de losse modules die we daarnaast aanbieden. Heb je behoefte aan lesmateriaal over bijvoorbeeld loverboys, homoseksualiteit of zelfvertrouwen, we komen graag naar je toe om het samen met jou in een goed vat te gieten.

DE IMPULS PLANAGENDA

Deze agenda helpt de leerling structuur aan te brengen in zijn manier van leren. Daarvan zijn het komende jaar twee varianten (volgend jaar zullen we het aantal agenda's uitbreiden afhankelijk van de wensen van de school): een reguliere agenda (die is voor iedereen gelijk), of een schoolgebonden agenda: die kan (ten dele) naar believen worden aangepast aan de wensen van de school.

TRANSFER

De gedachte daarbij blijft evenwel: de transfer van theorie (mentorles) naar de praktijk (vakles, bijlesinstituut, vervolgopleiding en het werkzame leven) is de rode draad. Je leert de vaardighe-

den in de mentor- of studieles, maar past die (middels de Challenge) toe in de vakles en bij het huiswerk leren.

Cruciaal daarbij is de herhaling. Met name de studievaardigheden zijn superbelangrijke, maar soms ingewikkelde vaardigheden. Veel volwassenen hebben bijvoorbeeld nog steeds moeite met plannen. Door het plannen en het reflecteren daarop regelmatig te herhalen, zal de vaardigheid uiteindelijk geïmplementeerd worden in het leren, leven en denken van de leerling. Daarbij kan de planagenda een belangrijke rol spelen.

MENTOR, STUDIECOACH

Bijvoorbeeld: ‘Laat de lessen geven door een specialist, iemand die kennis van zaken heeft en hart voor de zaak. Daar hebben de eerlingen veel meer baat bij.’

Volgorde

Wij hebben voor een bepaalde volgorde gekozen, omdat wij denken dat dat de beste volgorde is. Ook weten we dat daar, voornamelijk bij de brugklas, op de meeste scholen een voorkeur voor is. Maar ook weten we dat er scholen (of mentoren) zijn die een andere volgorde voorstaan. Daarom spreken we niet langer van hoofdstukken, maar van modules. Vooral omdat het modules zijn; je kunt ze dus naar believen inzetten;

Vakdocenten

Het is aan te raden de bij het proces behorende vakdocent(en) erbij te betrekken. Vraag bijvoorbeeld wanneer er een toets op stapel staat (of plan er samen een in), welke eisen hij stelt aan de toets, of hij nog aanvullingen of wensen heeft en wat je de leerlingen nog meer mee kunt geven. Daarmee geef je het vaardighedenonderwijs extra cachet.

Ouders

Ouders zijn in deze de ‘twaalfde man’. Zij kunnen hun kind ondersteunen bij het leren door tips te geven of hem te overhoren. Daar helpen wij ouders bij. **Bijvoorbeeld:** door een roadmap hoe help ik mijn kind bij het huiswerk maken? Maar ook door tips en tricks en andere informatie waar ze

baat bij (kunnen) hebben.

Informeer de ouders (en ook de vakdocenten of eventueel het bijlesinstituut) d.m.v. de nieuwsbrief, een persoonlijke mail of op de ouderavond. Vertel ze dat je als school met Impuls Educatief werkt, waarom je dat doet (wat de kracht is van die methode), wat je planning is en welke rol ze daarbij zouden kunnen spelen.

Samen

Samen is, we zeiden het al, een van de kernbegrippen van Impuls. Daarin zijn we dus van jou (en je school) afhankelijk. Mocht je ideeën of wensen hebben, laat het weten. Die kunnen we dan samen met jou of jouw school realiseren. Of kom je een video tegen die het niet meer doet, of waar je een beter alternatief voor hebt, laat het ons weten. Dan passen we dat aan.

Wij zijn de enige uitgeverij die wil investeren in zo'n samenwerking. Denk daarbij aan aanpassingen in het boek (de tekst), of aan onderwerpen waar je een module over zou willen gebruiken (Denk aan 'Homoseksualiteit' of 'Loveboys'). Die maken we in nauwe samenwerking met jou of de school, zodat je zeker bent van lesmateriaal waar jij en je leerlingen goed mee uit de voeten kunnen en dat kost de school niets.

Jouw rol

Hoewel de leerling aan het roer staat, blijf jij de kapitein die de koers bepaalt. Zonder jouw inbreng (je enthousiasme, je visie en je kennis) komt hij niet zo ver, maar met jou zijn de mogelijkheden heel groot. Je krijgt dus de kans om een jong mens op weg te helpen naar een prachtige toekomst. Besef dat als je je mentorles voorbereidt en geeft.

Leerling: 'Als je alle stappen doorloopt, maak je het jezelf gemakkelijker.'

BIJLAGE: HOE LANG DUURT EEN LES?

Natuurlijk hangt dat af van degene die voor de klas staat. Hieronder zijn we toch zo vrij daar een schot voor de boeg voor te geven. Daarmee houden we rekening met wat er naast de vaardigheden vaak nog meer in een mentores gedaan moet worden.

Stap 0: VOORBEREIDING [15 minuten]

.....

Stap 1: ROADSMAPS [5 Minuten]

Stap 2: BEGINTEST MAKEN [5 Minuten]

Stap 3: ENTREE [2 minuten]

Stap 4: TERUGKIJKEN [8 Minuten]

Stap 5: VIDEO [5 Minuten]

Stap 6: 2 OPDRACHTEN [2 x 4 Minuten]

Stap 7: DEZE LES [2 Minuten, met nabespreken]

Stap 8: CHALLENGE 3 minuten

Stap 9: EXTRA OPDRACHT [3 Minuten]

Elke les duurt (ongeveer) 40 minuten, zodat je nog tijd over hebt om andere mentorzaken te bespreken.

Mentor: 'De methode is heel overzichtelijk, door de roadmaps, de blokken en de kleurtjes per hoofdstuk in de inhoudsopgave (elke module is makkelijk te vinden).

AANTEKENINGEN

